

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „30 lat jednolitego rynku: jak usprawnić jego funkcjonowanie”**(opinia rozpoznawcza)**

(2023/C 228/04)

Sprawozdawca: **Felipe MEDINA MARTÍN**Współsprawozdawca: **Angelo PAGLIARA**

Wniosek o konsultację	Prezydencja Rady Europejskiej, 14.11.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Opinia rozpoznawcza
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	4.4.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.4.2023
Sesja plenarna nr	578
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	137/1/0

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) uważa, że rynek wewnętrzny był i nadal jest jednym z największych politycznych i gospodarczych sukcesów procesu integracji europejskiej. Przynosi korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom i należy go postrzegać jako proces ciągłego doskonalenia, który zawsze dostosowuje się do nowych potrzeb w miarę ich pojawiania się. W ciągu ostatnich 30 lat osiągnięto wiele korzyści, ale nadal potrzebne są krytyczny przegląd i nowe ulepszenia, nie tylko z punktu widzenia wciąż niezrealizowanych celów, lecz również z punktu widzenia nowych wyzwań, z którymi trzeba się zmierzyć, takich jak pandemia COVID-19, kryzys energetyczny czy inwazja Rosji na Ukrainę. EKES pragnie wnieść wkład w ten proces doskonalenia i proponuje następujące środki mające na celu jego usprawnienie.

1.2. Komitet ma nadzieję, że programowi na rzecz jednolitego rynku na lata 2021–2027, którego celem jest poprawa funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw, towarzyszyć będą odpowiednie narzędzia kontroli i ochrony jakości pracy, równych warunków działania dla wszystkich przedsiębiorstw, praw obywateli i ochrony konsumentów. Apeluje zarazem o wprowadzenie wszystkich niezbędnych środków w celu wyeliminowania wszelkich form dumpingu socjalnego i podatkowego, aby zapewnić uczciwą konkurencję i prawidłowe funkcjonowanie jednolitego rynku, unikając wszelkich form zakłóceń.

1.3. Obecne wyzwania geopolityczne będą miały wpływ na funkcjonowanie jednolitego rynku, systemy dostaw oraz odporność gospodarki europejskiej. Komitet z zadowoleniem przyjmuje dążenie do zmniejszenia krytycznych zależności od państw trzecich i wzywa Komisję Europejską do przyjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu aktualizacji europejskiej polityki przemysłowej poprzez zachowanie i wzmocnienie jednolitego rynku oraz korzyści dla konsumentów, pracowników i przedsiębiorstw.

1.4. Niedawny kryzys pokazał, że głównym priorytetem jednolitego rynku UE powinna być poprawa poziomu życia i warunków pracy poprzez wspieranie wzrostu gospodarczego i uczciwej konkurencyjności oraz tworzenie środowiska przyjaznego przedsiębiorstwom i społeczeństwu. EKES sądzi, że swobodny przepływ osób i pracowników jest jednym z fundamentów jednolitego rynku, w związku z czym apeluje o przyspieszenie procesów uznawania kwalifikacji i dyplomów między państwami członkowskimi. Należy poświęcić szczególną uwagę zwolnionym pracownikom.

1.5. Komitet uważa, że europejskie przedsiębiorstwa borykają się z problemami związanymi z niedociągnięciami jednolitego rynku, które mają poważny wpływ na konkurencyjność i zrównoważony rozwój. Pomimo ogromnych wysiłków na rzecz wdrożenia przepisów dotyczących jednolitego rynku, większość obciążeń regulacyjnych nadal powstaje na szczeblu krajowym. Mając to na uwadze instytucje UE powinny dążyć do zapewnienia wyższych standardów w celu osiągnięcia pełnej harmonizacji, a państwa członkowskie powinny pamiętać o możliwym wpływie ich uzupełnień na integralność i prawidłowe funkcjonowanie rynku oraz, w miarę możliwości, unikać środków, które mogłyby spowodować

znaczne zakłócenia i fragmentację. EKES zaleca, by instytucje UE podejmowały bardziej proaktywne i szybkie działania w celu opracowania na czas przepisów sprzyjających harmonizacji. Konieczne jest ograniczenie w jak największym stopniu inicjatyw krajowych, które mogłyby zagrozić rynkowi wewnętrznemu i jego wspólnym przepisom. W związku z tym EKES podkreśla, że należy wzmocnić mechanizm systemu informacji o przepisach technicznych (TRIS), aby stworzyć warunki dla prawdziwie jednolitego rynku, a nie 27 różnych rynków.

1.6. Komitet opowiada się za zdecydowanym zaangażowaniem na rzecz poprawy jakości prawodawstwa w Europie i w państwach członkowskich. EKES uważa, że należy przeprowadzić przegląd na wstępnym etapie prawodawstwa europejskiego – obowiązkową ocenę skutków poprzedzającą jakąkolwiek inicjatywę prawną oraz konsultacje publiczne – aby nadać inicjatywie większą przejrzystość i poprawić jej cele. Program lepszego stanowienia prawa oraz program sprawności i wydajności regulacyjnej (REFIT) również powinny koncentrować się na osiągnięciu większej otwartości i integracji rynków towarów i usług, aby przynieść największe korzyści obywatelom i europejskiej gospodarce, sprawdzając, czy istnieją zbędne przepisy i skupiając się głównie na tych obszarach, w których konieczna jest harmonizacja, oraz doskonaląc istniejące przepisy dotyczące ochrony socjalnej.

1.7. EKES uważa, że należy położyć większy nacisk na wdrażanie, uproszczenie i egzekwowanie, zwłaszcza w odniesieniu do państw członkowskich. Wzywa je do ścisłego wdrażania i egzekwowania wspólnych przepisów oraz unikania kolejnych przepisów krajowych, jeśli nie są niezbędne⁽¹⁾.

1.8. Komitet wzywa Komisję Europejską do oceny każdego rozporządzenia pod kątem jego wkładu w konkurencyjność przedsiębiorstw i dobrostan obywateli oraz do określenia barier, które należy systematycznie usuwać i eliminować.

1.9. EKES uważa, że obecna liczba instrumentów prawnych Unii Europejskiej służących do ochrony jej rynku wewnętrznego jest wystarczająca i współmierna do potrzeb: procedura TRIS, wzajemne uznawanie prawodawstwa, SOLVIT, 28. system prawny, procedura składania skarg, CEN-CENELEC, normy itp. Są to podstawowe instrumenty ochrony jednolitego rynku, lecz ich potencjał nie zawsze jest wykorzystywany, gdyż muszą stać się skuteczniejsze i bardziej przydatne.

1.10. Komitet uważa, że spośród wszystkich nowych wyzwań stojących przed jednolitym rynkiem należy priorytetowo potraktować promowanie otwartej strategicznej autonomii UE w odniesieniu do dostaw i handlu, w sektorze energetycznym, w obszarze surowców krytycznych oraz – w bardziej ogólnym ujęciu – przywództwa innowacyjnego, cyfryzacji i zaawansowanych badań naukowych. Zaleca pogłębienie współpracy z państwami o zbieżnych poglądach oraz zawieranych z nimi umów.

1.11. Co się tyczy towarów i usług, Komitet dostrzega pozytywny wpływ wspólnych zakupów w różnych sektorach, takich jak gaz czy handel detaliczny. Tego rodzaju sojusze europejskie mają wiele skutków sprzyjających konkurencji i oczywistych korzyści dla konsumentów, dlatego instytucje UE muszą je zdecydowanie wspierać.

1.12. EKES jest przekonany, że wyzwaniom jednolitego rynku wynikającym z transformacji cyfrowej należy stawić czoła poprzez dialog społeczny i wiodącą pozycję UE, również w stosowaniu wspólnego prawodawstwa w celu ochrony osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i zatroszczenia się o to, aby dążenie do skuteczności nie podważało spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej oraz stabilności politycznej.

1.13. Jednolity rynek nie jest doskonały i wymaga stałego dostosowywania do zmieniających się okoliczności, by zapewnić jego funkcjonowanie nawet w dobie kryzysu oraz aktywnie wspierać jego swobody (pandemia pokazała, że swobodnego przepływu nie można uważać za pewnik). Ta rocznica powinna zatem być okazją do ponownego uwzględnienia tej polityki w europejskim programie i zaproponowania ulepszeń na najbliższą przyszłość.

1.14. EKES jest zaniepokojony, że rozluźnienie zasad pomocy państwa w odpowiedzi na ustawę o obniżeniu inflacji (IRA) mogłoby doprowadzić do dalszych asymetrii między państwami członkowskimi, tym samym zagrażając odporności jednolitego rynku, i uważa, że najlepszym sposobem nadania nowego impulsu europejskiej polityce przemysłowej i inwestycjom w zielone technologie jest stworzenie Europejskiego Funduszu na rzecz Suwerenności.

1.15. Komitet podkreśla istotny wkład jednolitego rynku w zapobieganie protekcjonizmowi i tworzenie równych warunków działania w obrębie UE. W związku z tym uważa, że konieczna jest wnikliwa refleksja nad kryteriami przyznawania pomocy państwa, skutkami tych kryteriów, ich użytecznością i odpornością. Niektóre sektory gospodarki nigdy nie miały dostępu do tego rodzaju pomocy, która jest ponadto nierównomiernie rozłożona między poszczególnymi państwami członkowskimi, co powoduje w UE różnice w konkurencyjności.

⁽¹⁾ Dz.U. C 440 z 6.12.2018. s. 28.

2. Wprowadzenie

2.1. W 2023 r. przypada 30. rocznica utworzenia jednolitego rynku – jednego z największych politycznych, gospodarczych i społecznych sukcesów w procesie integracji Unii Europejskiej. Rocznicą powinna być jednak okazją do gruntownego dostosowania koncepcji jednolitego rynku i zsynchronizowania jej z obecnymi wyzwaniami. Proces ten rozpoczął się w 1986 r. wraz z Jednolitym aktem europejskim, który promował przyjęcie wspólnych – zamiast krajowych – przepisów w wielu różnych dziedzinach poprzez zatwierdzenie setek strategicznych środków legislacyjnych i stosowanie zasady wzajemnego uznawania.

2.2. Obecnie nikt nie neguje pozytywnych i negatywnych skutków jednolitego rynku. Można go uznać za zasadniczy element modelu europejskiego, który umożliwia swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału w całej Unii Europejskiej, ułatwiając – w większości przypadków – życie przedsiębiorstwom, instytucjom i obywatelom.

2.3. Jednolity rynek przyczynił się do postępów nie tylko pod względem gospodarczym i społecznym, ale również politycznym, przyspieszając proces integracji. Swobodny przepływ osób dzięki jednolitemu rynkowi cechuje życie kilku pokoleń Europejczyków, którzy korzystając z takich programów jak Erasmus, mogą od najmłodszych lat poczuć europejskiego ducha oraz nawiązać więzi oparte na jedności i porozumieniu z wieloma osobami, takimi jak oni sami, pochodzącymi z różnych państw członkowskich i dzielącymi wspólny europejski styl życia.

3. Uwagi ogólne

3.1. Pandemia pokazała, że UE potrzebuje nowego modelu gospodarczego i biznesowego. Ostatnie kryzysy, trwające napięcia geopolityczne, wyzwania związane z dwojaką transformacją – ekologiczną i cyfrową – oraz niedawne zatwierdzenie amerykańskiej IRA pokazują, że nadszedł czas, aby unowocześnić jednolity rynek i nadać mu nowy impuls, nie zapominając, że jest on narzędziem dla Europejki i Europejczyków, a nie celem samym w sobie.

3.2. Jednolity rynek ewoluuje wraz z postępem procesu integracji europejskiej. Chociaż początkowo koncentrował się on na eliminowaniu barier pozataryfowych i środków o równoważnym skutku w wewnątrzspółnotowym handlu towarami oraz na harmonizacji prawodawstwa (jednolity rynek europejski), kolejne potrzeby i ambicje polityczne rozszerzały jego zakres na nowe obszary, takie jak usługi i gospodarka cyfrowa.

3.3. Wszystkie te postępy osiągnięto jedynie dzięki ogromnym wysiłkom ze strony wszystkich zainteresowanych stron, administracji oraz podmiotów gospodarczych i społecznych. Niemniej w ostatnich latach jednolity rynek nie wydaje się już priorytetem politycznym, a otwarcie i integracja rynków towarów i usług zeszły na dalszy plan. W tym względzie pierwszym niedociągnięciem, które należy odnotować, jest w ostatnich latach brak zaangażowania ze strony państw członkowskich. Rada wielokrotnie zobowiązywała się do poprawy i wzmocnienia jednolitego rynku, lecz jej konkluzje rzadko przekładały się na kierunki polityki krajowej. W związku z tym EKES apeluje do Rady i państw członkowskich, aby podjęły dalsze działania w tym zakresie.

3.4. Komitet zauważa, że jednolity rynek musi być użyteczny pod względem zwiększenia konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw na rynkach światowych. Ma być procesem nieustannie ewoluującym, co stanowi zarówno słabość, jak i ryzyko, lecz nadaje mu również nową rolę – odporności. Ta nowa rola dołącza do tradycyjnych zadań, które muszą pozostać dynamiczne i nie mogą być brane za pewnik.

3.5. EKES zwraca się do Komisji i Rady, by z wykorzystaniem istniejących narzędzi UE oraz – w razie potrzeby – realizując propozycję stworzenia Europejskiego Funduszu na rzecz Suwerenności, przyjęły wszelkie niezbędne środki w celu przyczynienia się do realizacji celów transformacji ekologicznej i cyfrowej w ramach europejskiej polityki przemysłowej i w europejskich przedsiębiorstwach. Przypomina jednak państwowym członkowskim i Komisji, że istnieją już liczne programy i narzędzia finansowania, których potencjał należy w pełni wykorzystać przed dodaniem kolejnych instrumentów. Wzywa Komisję Europejską do włączenia go w dyskusje na temat zasad pomocy państwa.

3.6. EKES zgadza się⁽²⁾, że UE potrzebuje solidnej i ambitnej polityki cyfrowej, aby wykorzystać możliwości oferowane przez innowacje cyfrowe w celu podniesienia konkurencyjności UE. Podkreśla, że prawdziwie jednolity rynek oraz proste, transgraniczne przepisy umożliwią wielu sektorom reagowanie na postulaty konsumentów i rywalizację w konkurencyjnym w skali światowej, bardziej cyfrowym środowisku.

⁽²⁾ Dz.U. C 152 z 6.4.2022. s. 1.

3.7. Cyfryzacja jednolitego rynku może zapewnić Europejczykom i europejskim przedsiębiorstwom dalszy wzrost gospodarczy i dobrostan. W związku z tym EKES wzywa Komisję Europejską do przyjęcia wszelkich niezbędnych środków na rzecz zwiększania inwestycji, aby pokonać przepaść cyfrową występującą między regionami europejskimi. Zasadnicze znaczenie ma to, by państwa członkowskie zwiększyły inwestycje w kształcenie i szkolenie z myślą o rozwoju jednolitego rynku cyfrowego i zwiększeniu jego efektywności. Celem musi być zapewnienie wykwalifikowanych pracowników, innowacyjnych przedsiębiorstw i wysokiej jakości miejsc pracy w oparciu o zwalczanie niepewnych warunków pracy.

3.8. Komitet wzywa Komisję Europejską do skoncentrowania się na zagrożeniach wynikających z tworzenia, obiegu i przechowywania danych osobowych i wrażliwych pochodzących z procesów cyfryzacji, a także na zagrożeniach związane z ich wykorzystywaniem i kontrolą. Zwraca się zarazem do Komisji o przyjęcie wszelkich niezbędnych środków mogących zapobiec temu zagrożeniu oraz o uwzględnienie konkluzji z obecnych negocjacji dotyczących porozumienia Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji, praw człowieka, demokracji i praworządności⁽³⁾ jako podstawy ram regulacyjnych. Celem musi być ochrona danych osobowych, pracowników i konsumentów, przy czym trzeba umożliwiać poufne wykorzystywanie danych, tak aby móc czerpać korzyści płynące z nowych technologii.

3.9. Kapitałne znaczenie ma przyspieszenie realizacji inicjatyw na rzecz cyfryzacji i sektorowych ogólnoeuropejskich przestrzeni danych, aby umożliwić lepszą analizę i wykorzystanie danych z korzyścią dla społeczeństwa europejskiego i konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw. Przestrzenie danych mogłyby stanowić załączek i bodziec dla nowych, skalowalnych innowatorów przemysłowych i przedsiębiorstw typu start-up. Sprawnie funkcjonujący jednolity rynek danych ma kluczowe znaczenie również dlatego, że jest nierozzerwalnie związany z jednolitym rynkiem towarów, usług, kapitału i ludzi, a także z systemami energetycznymi i transportowymi.

4. Jednolity rynek towarów i usług

4.1. EKES uważa, że nadal należy przeanalizować niedociągnięcia jednolitego rynku i przedsięwziąć środki w celu ich wyeliminowania, w szczególności poprzez przewyżczenie niepotrzebnych obciążeń regulacyjnych i administracyjnych z myślą o ułatwieniu konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw europejskich oraz zachowując i doskonaląc istniejące prawodawstwo w zakresie ochrony socjalnej.

4.2. Komitet zwraca uwagę na problemy powodowane przez państwa członkowskie, gdy uprzedzają one przyjęcie wspólnych środków na szczeblu europejskim, a także na to, jak wpływają one na wspólne rozwiązania w prawodawstwie europejskim i kierują nimi. W niektórych przypadkach wynika to z faktu, że Komisja Europejska nie zaproponowała środków, lecz czasami problem wywołują państwa członkowskie, które uprzedzają wniosek europejski (np. oznaczanie pochodzenia produktów mięsnych, etykietowanie żywności z przodu opakowania, irlandzki wniosek w sprawie ostrzeżeń zdrowotnych dotyczących napojów alkoholowych itp.), co utrudnia proces harmonizacji i swobodny przepływ towarów. Z tego względu EKES wzywa Komisję Europejską, by w razie potrzeby antycypowała uregulowania w celu uniknięcia mnożenia przepisów krajowych powodujących fragmentację jednolitego rynku.

4.3. Dyrektywa (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴⁾ ustanawia procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych i zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego dostępnych dla państw członkowskich. Ten środek ustawodawczy przewiduje możliwość zobowiązania państwa członkowskiego do odroczenia przyjęcia projektu przepisów o 12–18 miesięcy, jeżeli realizowana i odnawiana jest inicjatywa UE, której przepis krajowy mógłby zagrozić. W praktyce jednak prerogatywa Komisji Europejskiej jest publikowana, lecz nie ma być egzekwowana i ostatecznie to państwa członkowskie determinują europejskie prawodawstwo.

4.4. Innym dostępnym narzędziem mającym na celu powstrzymanie wszelkich działań sprzecznych z jednolitym rynkiem i przeciwdziałanie im jest SOLVIT. Jest to procedura stosowana w przypadkach, gdy administracja innego państwa członkowskiego nie stosuje prawidłowo prawodawstwa europejskiego i uniemożliwia pełne korzystanie z praw obywateli i przedsiębiorstw na jednolitym rynku. Jest to system mediacji między administracjami krajowymi, który w praktyce w większym stopniu opiera się na determinacji organów administracji niż na ich mocy prawnej, by zaradzić sytuacji, w związku z czym EKES uważa, że jego skuteczność jest ograniczona i wymaga poprawy.

4.5. Innym dostępnym narzędziem jest procedura składania skarg do Komisji Europejskiej. EKES uznaje to narzędzie za skuteczne, ponieważ jest ono elastyczne i przejrzyste, lecz wymaga silnego poparcia politycznego, a procedura powinna zostać usprawniona z myślą o efektywności i skuteczności.

⁽³⁾ Decyzja Rady (UE) 2022/2349 z dnia 21 listopada 2022 r. w sprawie upoważnienia do podjęcia w imieniu Unii Europejskiej negocjacji dotyczących konwencji Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji, praw człowieka, demokracji i praworządności (Dz.U. L 311 z 2.12.2022, s. 138).

⁽⁴⁾ Dyrektywa (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiająca procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 241 z 17.9.2015, s. 1).

4.6. W 2018 r. zatwierdzono strategię otwierania i rozwoju różnych sektorów europejskich. Wciąż występują jednak problemy, nadal dochodzi do dyskryminacji i nie wszystkie państwa członkowskie powiadamiają Komisję Europejską na podstawie art. 15 ust. 7 dyrektywy usługowej.

4.7. EKES zwraca uwagę, że niektóre sektory, takie jak usługi finansowe czy też sektor detaliczny i hurtowy są bardzo rozdrobnione, lecz zdołały się zjednoczyć i wzmocnić na szczeblu europejskim. Sektory detaliczny i hurtowy przyjęły ducha jednolitego rynku wraz z jego niekwestionowanymi zaletami, aby na co dzień lepiej służyć europejskim konsumentom dzięki sojuszom zakupowym i jednolitemu rynkowi. Nadal istnieją poważne wyzwania związane z harmonizacją i skutecznym korzystaniem ze swobody przedsiębiorczości w sektorze detalicznym i hurtowym, w którym nadal nie wdrożono w pełni strategii w sprawie europejskiego sektora detalicznego na miarę XXI wieku. Ponadto konieczne jest wsparcie dla sojuszy zakupowych w sektorze handlu detalicznego jako sposób na poprawę dobrobytu konsumentów w sposób sprzyjający konkurencji na szczeblu europejskim.

5. Jednolity rynek pracowników

5.1. Wśród wyzwań stojących przed jednolitym rynkiem EKES zwraca uwagę na transformację rynku pracy i wynikającą z niej zmianę stosunków między stronami, a także na związane z tym zagrożenia pod względem elastyczności (godzin pracy, lokalizacji i usług), w szczególności w odniesieniu do osób pracujących za pośrednictwem platform internetowych oraz, bardziej ogólnie, zawodów cyfrowych i inteligentnych pracowników [ang. „smart workers”].

5.2. Niedawne kryzysy pokazały, że głównym priorytetem jednolitego rynku UE powinna być poprawa poziomu życia i warunków pracy, przy jednoczesnym wspieraniu wzrostu gospodarczego i uczciwej konkurencyjności oraz tworzeniu otoczenia przyjaznego dla biznesu i społeczeństwa. Pomimo poczynionych postępów 21,7 % ludności Europy jest nadal zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (Eurostat, 2021 r.).

5.3. EKES uważa, że swobodny przepływ osób i pracowników jest jednym z fundamentów jednolitego rynku, w związku z czym apeluje o przyspieszenie procesów uznawania kwalifikacji i dyplomów między państwami członkowskimi. Szczególną uwagę należy zwrócić na zapewnienie sprawiedliwego traktowania pracowników delegowanych pod względem wynagrodzeń i warunków pracy.

5.4. Jak pokazał kryzys związany z pandemią, swobodny przepływ pracowników służby zdrowia był czynnikiem konwergencji i ochrony własnej w Unii Europejskiej, lecz dotychczas wiele zawodów pozostaje na marginesie tego procesu (na przykład w dziedzinie prawa i nauczania). EKES (°) apeluje o zmianę środków wspierających zatrudnienie i umiejętności oraz o inwestowanie w zbiór umiejętności przyszłych pracowników poprzez lepsze szkolenia zawodowe i kształcenie oraz indywidualne uczenie się, aby wspierać przedsiębiorstwa. Szczególną uwagę należy poświęcić zielonym miejscom pracy.

5.5. Infrastruktura cyfrowa ma nadrzędne znaczenie dla skutecznego wykorzystania korzyści płynących z jednolitego rynku na wszystkich europejskich obszarach i we wszystkich europejskich regionach, zwłaszcza tych, które pozostają w tyle za średnią. Opóźnienia w dziedzinie infrastruktury pogłębiają nierówności i wpływają na szanse obywateli i przedsiębiorstw. W związku z tym EKES zwraca się do Komisji Europejskiej o przyjęcie niezbędnych środków w celu zwiększenia inwestycji, by pokonać przepaść cyfrową występującą w UE. Szczególną uwagę należy poświęcić przedsiębiorstwom, zwłaszcza MŚP.

6. Dalsze kroki. Przyszłe wyzwania stojące przed jednolitym rynkiem

6.1. Instytucje UE muszą nadal wzmocnić jednolity rynek, aby w pełni wykorzystać jego potencjał w zakresie tworzenia wzrostu gospodarczego, miejsc pracy i lepszego społeczeństwa w przyszłości.

6.2. Zapewniając wyższe standardy, instytucje UE powinny dążyć do pełnej harmonizacji prawa UE tam, gdzie jest to możliwe i stosowne, aby zapobiec niepotrzebnemu rozdrobnieniu jednolitego rynku, na przykład w dziedzinie opodatkowania. EKES zwraca uwagę, że do wyzwań stojących przed jednolitym rynkiem należą dalsze dążenie do harmonizacji podatkowej między państwami członkowskimi i unikanie dumpingu, a w perspektywie średnioterminowej – do konwergencji płac, a także zapobieganie dumpingowi socjalnemu i nieuczciwej konkurencji, zwłaszcza w odniesieniu do przyciągania inwestycji, lokalizacji przedsiębiorstw i zatrudniania pracowników.

6.3. Kluczowe znaczenie ma egzekwowanie przepisów, aby wdrażanie i uproszczenie stały się priorytetem i zasadą przewodnią jednolitego rynku. Instytucje UE muszą zadbać o to, by w wysoce upolitycznionym środowisku europejskim chronić rolę Komisji jako strażniczki traktatów. Jeżeli prawodawcy krajowi – korzystając z przysługującego im marginesu swobody – zdecydują się na dodanie wymogów na poziomie krajowym, powinni to zrobić w sposób transparentny, powiadomić o tym Komisję i inne organy krajowe oraz wyjaśnić powody swojego działania, zgodnie z zobowiązaniami podjętymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa. Ponadto w obrębie UE sankcje nie mogą się różnić.

(°) Dz.U. C 152 z 6.4.2022. s. 1.

6.4. Jakość prawodawstwa oznacza lepsze prawodawstwo. Proces przygotowawczy powinien obejmować sprawdzian konkurencyjności przy kształtowaniu polityki, lepsze modelowanie ocen skutków oraz pogłębioną analizę wpływu uregulowań na łączne obciążenie biurokratyczne przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.

6.5. Usunięcie zbędnych barier krajowych: Komisja Europejska i państwa członkowskie powinny ocenić, czy krajowe przepisy techniczne są nadal adekwatne do zakładanych celów, dostosowane do przyszłych wyzwań i proporcjonalne w celu poprawy swobodnego przepływu towarów i usług.

6.6. Aby podtrzymać zaufanie konsumentów i zagwarantować im bezpieczeństwo zgodnie z nowym rozporządzeniem w sprawie bezpieczeństwa produktów i usług, w tym produktów i usług cyfrowych, Komisja i państwa członkowskie muszą zapewnić równe warunki działania wszystkim podmiotom, na podstawie solidnych ram prawnych, dzięki którym wszystkie produkty i usługi sprzedawane na rynku UE będą zgodne z wymogami UE i bezpieczne.

6.7. Instytucje UE muszą skutecznie zająć się protekcjonizmem i dyskryminacją w państwach członkowskich, aby zagwarantować, że interesy konsumentów są w równym stopniu uwzględniane przy podejmowaniu decyzji politycznych na szczeblu unijnym i krajowym.

6.8. Konieczne jest udoskonalenie dostępnych narzędzi, aby umożliwić przedsiębiorstwom i konsumentom dostęp do informacji dotyczących zgłoszeń (pojedyncze okno zgłoszeniowe) oraz zwiększyć przydatność i elastyczność tych procesów, na przykład poprzez rozwinięcie sieci rozstrzygania sporów z myślą o konsumentach transgranicznych. EKES zachęca do tworzenia sieci łatwo dostępnych systemów rozstrzygania sporów, ponieważ konsumenci nabrałiby zaufania do jednolitego rynku, gdyby mogli z łatwością dochodzić roszczeń wobec przedsiębiorstw mających siedzibę w innych państwach członkowskich.

6.9. Jeśli chodzi o jednolity rynek zamówień publicznych, jest to obszar, na którym stosowane są krajowe ograniczenia i restrykcje wobec przedsiębiorstw mających siedzibę w innym państwie członkowskim, co może zakłócić zwykłe funkcjonowanie jednolitego rynku. To wymaga zdecydowanej reakcji ze strony instytucji UE w celu uzupełnienia ram regulacyjnych przyczyniających się do postępu społecznego obywateli ⁽⁶⁾.

6.10. Komisja Europejska, państwa członkowskie i inne zainteresowane strony powinny współpracować w celu zapewnienia zrównoważonych społeczności. Zmiana klimatu niesie ze sobą zagrożenia i możliwości: sprawne dostosowanie jednolitego rynku jest konieczne, aby uwzględnić zmianę priorytetów zgodną z Zielonym Ładem. Należy promować stosowanie technologii bezemisyjnych oraz szybko dostosować szkolenia pracowników. Zielone inwestycje mogłyby zaowocować długim okresem wzrostu na rynku wewnętrznym UE, a jednocześnie w istotny sposób przyczynić się do przeciwdziałania zmianie klimatu.

Bruksela, dnia 27 kwietnia 2023 r.

Oliver RÖPKE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁶⁾ Dz.U. C 341 z 24.8.2021, s. 20.